

V. Votavová: Stát a občanská společnost v postsovětském Rusku.

Posudek oponenta

Bakalářská práce V. Votavové se na základě vybraných teorií politických režimů snaží postihnout vztahy mezi ruskou občanskou společností a ruským státem. Celkově více než polovina textu je věnována obecným teoretickým koncepcím, Votavová se v ní zabývá výkladem politologických termínů a vysvětluje koncept občanské společnosti. Kombinuje přitom základní domácí i anglosaské zdroje. V této části je dobře informovaná a přesvědčivá, schází snad jen jasné vysvětlení, proč autorka upřednostňuje konkrétní pojetí a ostatní nechává stranou.

Přesvědčivost bohužel postrádám v části věnované Rusku. Autorka nevyužila žádnou dostupnou ruskou monografii (např. S. Glušková, 2006, E. Lukaševa, 1994), své argumenty hledala pouze v několika (nikoliv však všech) relevantních ruských zákonných normách, v české a anglosaské sekundární literatuře. Minimálně a neúčelně využila internetovou prezentaci jediné ruské občanské organizace. Votavové interpretace Ruska proto postrádá hloubku a je redukována na vnější/západní pohled na situaci v Rusku.

Vedle nedostatku pramenů poškozují text v jeho druhé části také skutečnost, že Votavová omezila ruskou občanskou společnost na její institucionalizovanou stránku. Jakkoliv jde o srozumitelný výběr, práce tím byla nasměrována do oblasti, o níž autorka nemá jasnou představu. Citelně chybí alespoň základní povědomí o obecném fungování nevládních organizací. Její text v druhé části práce proto ztrácí dynamiku, schopnost analyzovat nasbírané informace, obsahuje dezinterpretace a podstatné mezery.

Za zásadní považuji neznalost konkrétních hlavních mezinárodních programů zaměřených na Rusko (Např. OBSE, UNESCO, MSF – tedy nejen v práci povšechně zmíněné „evropské“ a „americké“ peníze) a dále neznalost ruské státní grantové a dotační politiky. Vágní konstatování, že ruské občanské organizace žily zpočátku zejména ze zahraničních prostředků a systém jejich podpory státem je neprůhledný, neobstojí. Bez znalosti hospodaření přece nelze vztah stát-občanské organizace v Rusku vůbec vyjasnit. Klíčová studie hospodaření byť jen jediné organizace by autorce bývala poskytla více jistoty.

Druhou podstatnou mezerou je skutečnost, že autorka ve své práci nerozklíčovala pojem „ruský stát“ na konkrétní složky a v podstatě vychází z toho, že vše podstatné, co lze říci o prostoru občanských organizací v Rusku, lze nalézt v aktivitách prezidenta/premiéra. Přitom, pokud by práce sestoupila alespoň o jednu mocenskou úroveň níže, zjistí, že ruské občanské organizace jsou ovlivňovány také jednotlivými federálními ministerstvy. Bylo by pak možné lépe definovat jaké projekty ruský stát podporuje, jaké nikoliv.

Pro zodpovězení ambiciózních výzkumných otázek z úvodu své práce autorka bohužel neshromáždila dostatek argumentů a velmi dobře teoreticky připravený základ proto nedokázala využít.

Ačkoliv s generálním závěrem, který označuje současné Rusko za hybridní režim, v němž se občanská společnost dále vyvíjí, lze souhlasit, dílčí soudy často přijmout nelze. Podle posuzované práce například normy Putinovy administrativy významně neomezily občanskou společnost v Rusku, což Votavová dokládá nízkým počtem občanských organizací zaniklých po schválení regulačního zákona v roce 2006. Přitom ty svou činnost postupně ukončovaly již od roku 2002, od kdy jim začaly být zužovány možnosti projevit názory a získávat zahraniční granty (např. SZ RF No. 39 St. 3641, 2002, „O referendume v RF“ a Zakon RF No. 54-FZ, 2004, „O sobranijach, mitingach, demonstracijach, šestvijach i piketirovanii“).

Celkově hodnotím posuzovanou bakalářskou práci jako DOBROU.

Daniela Kolenovská

V Praze 6.6.2011